

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»  
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ  
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**ОДЕСЬКІ ГРУДНЕВІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАНЯ:  
ПРИВАТНЕ ПРАВО, ЯК КОНЦЕПТ  
В УМОВАХ ВІЙНИ:  
ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ  
Всеукраїнської наукової конференції

*Одеса,  
12 грудня 2024 року*

Одеса  
Фенікс  
2024

**За загальною редакцією**

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонов*,  
докторки юридичних наук, професорки *І. Давидової*

**Упорядники-укладачі:**

*Давидова Ірина* – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», професорка;

*Ткаченко Катерина* – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

**Члени оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції:**

*Андронов Ігор* – д.ю.н., професор кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

*Подцерковний Олег* – д.ю.н., зав. кафедри господарського права та процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

*Харитонов Олена* – д.ю.н., зав. кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції НУ «Одеська юридична академія», професорка;

*Харитонов Тетяна* – д.ю.н., зав. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

*Мінченко Райса* – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

*Бабич Ірина* – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

*Берназ-Лукавецька Олена* – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

*Матійко Микола* – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

*Орзіх Юрій* – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

*Шамота Олександр* – асистент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія»;

*Ткаченко Катерина* – лаборантка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія».

Одеські грудневі цивілістичні читання: приватне право, як концепт в умовах війни: людський вимір : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 12 груд. 2024 р.) [Електронне видання] / за заг. ред.: д.ю.н., проф. Є. Харитонов, д.ю.н., проф. І. Давидової ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 318 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-40-5

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем цивільного права та процесу, господарського права і процесу, аграрного, земельного, екологічного та природоресурсового права та інших галузей приватного права, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 12 грудня 2024 р. в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення юридичної громадськості з дослідженням науковців у сфері цивілістики і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності.

**УДК 347.1 : 341.9“364” (477)**

*Матеріали видано за авторською редакцією.*

*Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і установ, які рекомендували ці матеріали до друку.*

|                                                                                                                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Кошуцька Орина Олександрівна, Тучак Олександра Іванівна</b><br>ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ В УМОВАХ ДІЇ<br>ВОЄННОГО СТАНУ .....                        | 191 |
| <b>Кривінок Вікторія, Сергієнко Юлія</b><br>РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ ТА РОЗПОДІЛ МАЙНА В УМОВАХ ВОЄННОГО<br>СТАНУ .....                                                  | 195 |
| <b>Кривуля Єлизавета Олександрівна,</b><br>ПРОБЛЕМИ МЕДІАЦІЇ В СІМЕЙНИХ СПОРАХ .....                                                                             | 199 |
| <b>Ліщук Софія Олександрівна,</b><br>ЗАХИСТ ГІДНОСТІ, ЧЕСТІ ТА ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ ОСІБ .....                                                                      | 203 |
| <b>Маркасова Лілія Вячеславівна,</b><br>РИМСЬКЕ ПРАВО СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАПОВІТОМ .....                                                                             | 207 |
| <b>Матвєєва Олена Андріївна,</b><br>ПРАВО НА НАДАННЯ ДОСТУПУ ДО ІНТЕРНЕТУ.....                                                                                   | 212 |
| <b>Мельник Тетяна Романівна,</b><br>ПРАВА ПРИВАТНИХ ФІЗИЧНИХ ОСІБ НА КОМПЕНСАЦІЮ ШКОДИ<br>ЗАВДАНОЇ ВНАСЛІДОК ВОЄННИХ ДІЙ.....                                    | 216 |
| <b>Мерчанський Іван Русланович,</b><br>ОСОБЛИВОСТІ УСИНОВЛЕННЯ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ ..                                                                     | 218 |
| <b>Нестерук Катерина Олегівна,</b><br>НЕДОТОРКАНИСТЬ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ В ЦИФРОВУ ДОБУ<br>(ПРАКТИКА ЄСПЛ) .....                                                    | 221 |
| <b>Новак Юлія Іванівна,</b><br>ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ РІШЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ<br>ЗБОРІВ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ<br>УКРАЇНИ .....          | 224 |
| <b>Паньковець Євгеній Степанович,</b><br>ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВА НА СПІЛКУВАННЯ З ОДНИМ ІЗ<br>БАТЬКІВ, ЯКИЙ ПРОЖИВАЄ ОКРЕМО, В УМОВАХ СУЧАСНИХ<br>ВИКЛИКІВ ..... | 228 |
| <b>Полегенька Вікторія Сергіївна, Ковбасюк Владислав Олександрович,</b><br>ПИТАННЯ АЛІМЕНТНИХ ВІДНОСИН В СУЧАСНИХ УМОВАХ .....                                   | 232 |
| <b>Рабоча Олександра Юрійвна, Постояк Катерина Миколаївна</b><br>МІЖНАРОДНЕ УСИНОВЛЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО<br>РЕГОЛЮВАННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ. ....          | 235 |
| <b>Рошиян Аліна Юрійвна, Давиденко Ангеліна Максимівна,</b><br>ВИРІШЕННЯ БАТЬКАМИ ПИТАНЬ ЩОДО ВИХОВАННЯ ДИТИНИ                                                   | 238 |
| <b>Сковородецька Тетяна Віталіївна,</b><br>ПРАВОВІЗДАТНІСТЬ ТА ДІЄЗДАТНІСТЬ ФІЗИЧНИХ ОСІБ<br>ЗА РИМСЬКИМ ПРИВАТНИМ ПРАВОМ .....                                  | 244 |

*Новак Юлія Іванівна,  
Студентка 1 курсу магістратури  
факультету судового та міжнародного права  
Національного університету «Одеська юридична академія»*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент Матійко М. В.*

## **ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ РІШЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ**

Загальні збори є органом юридичної особи, що забезпечує можливість учасникам колективно обговорювати важливі питання та ухвалювати рішення. Прийняті на загальних зборах рішення, не лише відображають волю учасників, але й впливають на ефективність управлінських процесів, визначають пріоритети, формують стратегічний напрямок діяльності всієї організації та можуть мати наслідки для всіх членів. Саме тому визначення правової природи рішень загальних зборів юридичної особи є важливим об'єктом дослідження, яке дає можливість відповісти на низку практично важливих та вкрай дискусійних питань.

З огляду на наявність на доктринальному рівні багатоманітних уявлень про природу рішень загальних зборів як юридичного факту, пропонуємо розпочати наше дослідження з аналізу найбільш принципово відмінних позицій. Зокрема, окреслену проблематику в доктрині корпоративного права порушують такі вчені як, А. В. Зеліско, визначаючи рішення загальних зборів як особливий юридичний акт [2, с. 53]. О. В. Кучмієнко вбачає під рішенням загальних зборів правочин, який спрямовано на встановлення, зміну чи припинення правовідносин [3, с. 177]. Втім, вчені О. В. Бігняк та О. В. Гарагонич вважають, що рішення загальних зборів є актом ненормативного характеру [4, с. 309 ]. [5, с. 257].

Законодавчо закреплене визначення правочину міститься в ч. 1 ст. 203 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України). Відповідно, «правочином є дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків». Таке формулювання правочину дозволяє виокремити наступні його ознаки: 1) є актом волевиявлення; 2) є дією, що спрямована на настання правового результату; 3) є дією суб'єктів правовідносин (у межах їх правосуб'єктності); 4) є

правомірною дією. Враховуючи викладене, для з'ясування, чи є рішення загальних зборів правочином, доцільно встановити наявність у ньому вищеперелічених ознак.

Рішення загальних зборів є вольовим правомірним актом суб'єкта правовідносин, а отже – відповідає ознакам правочину. Однак проблему викликає інша, не менш обов'язкова ознака – необхідність вчинення правочину саме суб'єктами правовідносин. Стаття 2 ЦК України визначає: «Учасниками цивільних відносин є фізичні особи та юридичні особи. Учасниками цивільних відносин є: держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, іноземні держави та інші суб'єкти публічного права». В такому ключі, варто відмітити, що загальні збори є органом управління, який не є правосуб'єктним утворенням, а отже – не є учасником цивільних правовідносин в розумінні статті 2 ЦК України.

Слушною є думка О. В. Гарагонич, про те, що «рішення загальних зборів не може вважатися правочином, оскільки результат такого рішення є обов'язковим для осіб, які голосували проти нього» [3, с. 257]. В протилежному випадку, дефект волі кожного з акціонерів міг би слугувати достатньою підставою для скасування рішення загальних зборів. Підтвердженням цьому є постанова КГС ВС від 12.04.2018 р. у справі № 922/2688/17, в якій визначено, що «рішення загальних зборів учасників господарського товариства є актом органу управління юридичної особи, а не одностороннім правочином, оскільки приймається загальними зборами учасників, які не є ні суб'єктом права, ні органом, який здійснює представництво товариства. Не є рішення загальних зборів і договором, тому що приймається не за домовленістю всіх учасників товариства, а більшістю їх голосів» [7].

Таким чином, на основі проведеного аналізу та зіставлення ознак правочину з ознаками рішення загальних зборів, варто підтримати позицію тих вчених, які вважають, що рішення загальних зборів за правовою природою є актом ненормативного характеру, а не правочином.

В українській судовій практиці сформоване усталене розуміння правової природи рішень загальних зборів як актів ненормативного (індивідуального) характеру, тобто «офіційних письмових документів, що породжують певні правові наслідки, які спрямовані на регулювання господарських відносин і мають обов'язковий характер для суб'єктів цих відносин» (п. 2.12 Постанови Вищого господарського

суду України від 25. 02. 2016 р. № 4 «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин»). Тому до таких рішень не можуть бути застосовані положення статей 203 та 215 ЦК України, якими визначені підстави недійсності правочину, і, відповідно, правові наслідки недійсності правочину за статтею 216 ЦК України.

Втім, проблема вбачається в тому, що попри наявність чіткого розмежування правового регулювання, суди за аналогією закону застосовують норми про момент та наслідки недійсності правочинів до недійсних рішень загальних зборів. Наприклад, Верховний Суд у постанові від 22.08.2018 р. у справі № 925/715/17 зазначив: «визнання рішення загальних зборів недійсним означає, що воно не породило правових наслідків з дня його прийняття» (аналогічна позиція викладена у постанові Верховного Суду від 17.07.2018 р. у справі № 916/2386/17) [8], [9]. Проте підхід по застосуванню аналогії в даному випадку є, по-перше, суперечливим і, по-друге, не усуває ризиків, стосовно актів та правочинів, які приймалися або вчинялися на виконання недійсних рішень загальних зборів.

З метою усунення невизначеності та узгодження судової практики Касаційним господарським судом Верховного Суду у постанові від 02.11.2023 р. у справі № 918/919/22 окреслено перелік підстав визнання рішень загальних зборів учасників недійсними: «1) невідповідність рішень загальних зборів нормам законодавства; 2) порушення вимог закону та/або установчих документів під час скликання та проведення загальних зборів; 3) позбавлення учасника (акціонера) юридичної особи можливості взяти участь у загальних зборах» [10].

Таким чином, з метою остаточного вирішення питання правової природи рішень загальних зборів, вважається за необхідне відносно актів органів юридичної особи передбачити спосіб захисту суб'єктивних прав та інтересів на рівні загальних положень ЦК України. Водночас, право на оскарження рішення загальних зборів, до прикладу рішення товариства з обмеженою відповідальністю підлягає закріпленню на рівні спеціального закону, яким регулюється правовий статус таких товариств.

На основі викладеного, слід дійти висновку про наявність на доктринальному рівні різних підходів до правової природи рішень загальних зборів. Тим не менш, комплексний аналіз актуальної судової практики з окресленої тематики дає можливість обстоювати позицію,

згідно якої, рішення загальних зборів є актом ненормативного характеру, а не правочином. Як наслідок, такий підхід дозволяє констатувати неможливість застосування до рішень загальних зборів законодавчо встановлених підстав недійсності правочину, що призвело би до нестабільності цивільних правовідносин.

### ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.356.
2. Зеліско А. В. Юридичні акти як форма реалізації правосуб'єктності підприємницьких юридичних осіб приватного права. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2016. Вип. 42. С. 70–83.
3. Кучмієнко О. В. Зловживання правом у корпоративних правовідносинах: дис. канд. юр. наук: 12.00.03. Київ, 2016. 230 с.
4. Бігняк О. В. Цивільно-правовий захист корпоративних прав в Україні : дис. докт. юр. наук: 12.00.03. Одеса, 2018. 501 с.
5. Гарагонич О. В. Господарська правосуб'єктність акціонерних товариств : дис. докт. юр. наук: 12.00.04. Київ, 2020. 466 с.
6. Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Вищого господарського суду України від 25. 02. 2016 р. № 4.
7. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 12.04.2018 року в справі № 922/2688/17 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73441777/>.
8. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 22.08.2018 р. у справі № 925/715/17 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/76057599>.
9. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 17.07.2018 р. у справі № 916/2386/17 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75399194>.
10. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 02.11.2023 р. у справі № 918/919/22 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114860268>.